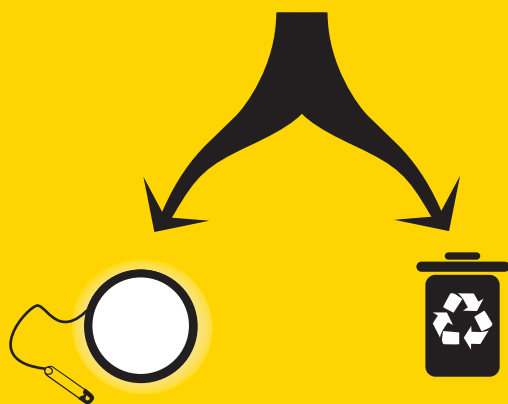

OKNYTTSFÖRVALTNINGEN INFORMERAR-HANDLINGSPLAN

TROLL

TOMTE

SMÅKNYTT

Att hålla de lokala oknyttarna på gott humör är bra både för att slippa bus, hyss och störningsmoment men är också en del av att upprätthålla en biologisk och kulturell mångfald i naturen och samhället. Allt tyder på att oknyttarna har funnits omkring oss lika länge som det funnits människor. De senaste åren har de påverkats starkt av vår industrialisering av samhället samt vår förändrade syn på världen omkring oss. Färre människor tror på oknytt och de har samtidigt tvingats flytta från hemtama marker eller anpassa sig till ett liv i staden. Allt detta gör att vi under de senaste åren upplevt fler och fler konflikter mellan människor och oknytt, konflikter som lätt kan undvikas.

För att uppnå en god oknyttrelation finns det några enkla förebyggande åtgärder som vi helst kan utföra. Vi på oknyttförvaltningen har sammanfattat det i ett trestegsprogram som kan följas på vilken kommunal institution som helst. De tre stegen är: *Information *Överblick *Åtgärder

STEG 1 INFORMATION

Om ni inte redan haft en inaspektör från oknyttförvaltningen på besök rekommenderar vi att ni snarast kontaktar oss så ordnar vi tid för en informationsträff på er arbetsplats. Men det är viktigt att informationen följs upp med vidare kunskapssökande.

Läs böcker

Det finns mängder med böcker om svensk folktro därute, fråga er närmaste bibliotekarie eller leta reda på några av de här böckerna:

Rut & Knut tittar ut på sagoväsen: Älvor och troll

Lyktgubben, skogsfrun och andra väsen av Tor Jäger

Oknytt av Bengt af Klintberg och Ewa Östergren

Trollkistan av Ebbe Schön

Trollringen av Lennart Hellsing (dikter/ramsor)

Vättar och vålnader av Bengt Tallerud

När man talar om trollen av Berndt Tallerud

Bland spöken och vampyrer av Ulf Sindt

Vättar och vålnader av Bengt Tallerud

Prinsessan Tuvstarr av John Bauer

Svensk folktro A- Ö av Ebbe schön (Bra uppslagsverk)

Oknytt från hela världen

“Unga fakta” är en sida full med information som är lätt för yngre att ta till sig. här finns bland annat en fantastisk överblick av oknytt från hela världen. Låt de barn som har annat ursprung än svenskt leta reda på oknytt från sina eller sina föräldrars hemländer. Kanske har några oknytt följt med till Sverige? Kanske kan deras föräldrar berätta mer?

<http://www.ungafakta.se/naturvasen/>

Wikipedia

Vill ni veta mer om enskilda oknytt rekommenderar vi på Oknyttförvaltningen Wikipedia där det finns både utförliga artiklar och länkar till ytterligare information. Webbadressem är: <http://www.wikipedia.se>

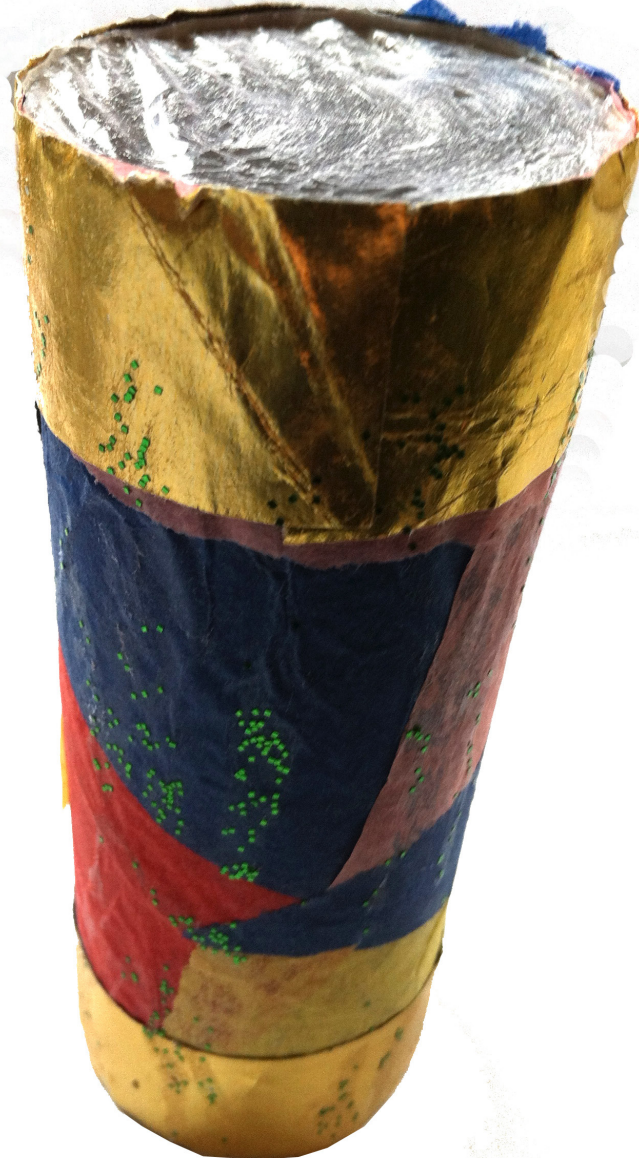
STEG 2 ÖVERBLICK

För att uppnå en god oknyttrelation är det oerhört viktigt att ha en överblick på vilka typer av oknytt som finns i området. Det bästa är att tillkalla en inspektör från oknyttförvaltningen för att göra en besiktning, men då vi inte kan vara överallt och oftast bara hinner med ett kort besök är det även önskvärt att ni själva undersöker ert närområde efter oknyttaktivitet. Vi på oknyttförvaltningen har förvisso avancerade instrument för detta ändamål men som tur var är det relativt enkelt att med rudimentär pysselkunskap tillverka egna instrument för oknyttspaning.

Bärbart ihåligt träd (för trollspaning)

Det bästa sättet att upptäcka ett troll är genom ett ihåligt träd. De är inte helt lätta och hitta så därför kan det vara bra att göra ett bärbart. Det som ger bäst trollsyn är en träbit med ett färdigt kvisthål. Men en enkel version som fungerar nästan lika bra är att ta en valfri bit av trä eller bark och borra ett hål i den, häng en sen i ett snöre som ett halsbad så är du alltid redo att leta troll.

Ta med barnen ut i skogen (glöm inte reflexvästarna, att hålla ihop och följa stigen) och låt dom leta efter bra bitar av trä eller bark, helst med färdiga kvisthål. Hjälp dom sedan att borra hål i bitarna så kan alla smyga runt i skogen och spana efter troll. Påminn barnen om att vara noggranna att inte lämna något skräp efter sig, särskilt inte plast, metall eller batterier som trollen är oerhört allergiska mot.

Småknyttskikare

Småknyttten är små och i stort sett osynliga, men med en toarulle och en enkel magisk ritual kan vem som helst tillverka ett instrument som gör dem enklare att upptäcka. Först behövs ett fokuseringsrör, vi använder ett av mässing men en toarulle fungerar nästan lika bra. Ta sedan en bit gladpack/tunn platsfilm och sätt för ena änden, fäst med en bit tejp. Dekorera sen toarullen, ju mer färger och glitter desto bättre, småknyttten älskar sådant. Sen är det dags för en enkel magisk ritual, ni ska nu applicera spott på plastfilmen, Saliv har flera dokumenterade magiska effekter och kan hjälpa till i upptäckten av osynliga oknytt. Kleta först lite lim från ett limstift på plastfilmen och blanda sedan ner lite spott med limmet samtidigt som du säger:

“Genom öga nytt ser jag varje knytt”

Ytan blir lite grumlig och det är svårt att se tydligt genom kikaren, men det är precis vad som behövs för att upptäcka de osynliga småknyttten. Leta i skuggiga hörn, hål i väggarna och under taken eller i buskage och skrymslen utomhus. Oftast ser man dem bara som fladdrande skuggor eller som en liten rörelse, men ju mer fantasi ni använder desto tydligare kommer ni att se dem. Glöm inte att kleta på lite nytt spott då och då.

Knyttkompass

Gå ut och plocka en tunn rak pinne, ca 15 cm lång, kom ihåg att inte bryta pinnar från levande träd. Fläta sen en tråd av tre olika garn i tre olika färger tillsammans med ett av dina hårstrån (hårstrået är det magiska elementet som får kompassen att fungera).

Knyt fast pinnen i tråden och håll i den andra änden så att pinnen snurrar fritt som en kompassnål. Sen följer ni den riktning som den smalaste delen av pinnen pekar mot, om den pekar mot en vägg är det antagligen för att småknyttan har ett bo därinne, om den pekar ut mot skogen kanske ni kan hitta ett sovtroll eller ett småknytt-träd.

Lyssna efter sovtroll

Gå ut i skogen och leta reda på mossiga stegar och gamla stubbar, här är det relativt stor chans att ni har att göra med ett sovtroll. Sätt er helt tyst bredvid stenen/stubben och lägg örat emot. , Håll för det andra örat, blunda, håll andan och lyssna noga. Kan ni höra svaga hjärtslag? I så fall är det helt säkert ett sovtroll ni har att göra med. Om ni har ett ihåligt träd i närheten kan ni titta på stenen/stubben och se om ni ser några trolliknande anletsdrag. Var försiktiga med Stenen/Stubben, riv inte bort mossa eller lavar och behandla sovtrollet med respekt.

Leta spår

Finns det några oknyttspår i närheten? Titta i sandlådan, i snön, i skogen etc. Kan ni identifiera alla? om det är några spår ni inte känner igen är det antagligen oknyttspår.

För mer information om djurspår och hur de ser ut. Webbadressen är: <http://www.ungafakta.se/pyssel/skapa/djurspar/>

STEG 3 ÅTGÄRDER

Locka till sig en gårdstomte

Med dagens neddragningar i offentlig sektor och allt mer stressade samhälle kan det vara svårt att hinna med enkla uppgifter som städning och underhåll av lokalerna. Då kan det vara en god idé att locka till sig en Gårdstomte som kan hjälpa till med vardagliga sysslor och hålla rent och snyggt. Det enda som behövs är ett par vantar i tomtestorlek, de får gärna vara hemstickade, men det viktigaste är att de är varma så att tomten inte fryser om händerna. Innan ni går för dagen lämnar ni vantarna synligt utanför dörren. Gärna med en liten lapp bredvid och kanske ett värmeljus så de är lätta att hitta. Om vantarna sen mystiskt försvunnit nästa morgon har med all sannolikhet en tomte bestämt sig för att flytta in och ni kommer snart att märka att han hjälper till med städningen, Tomtar ÄLSKAR att arbeta. De kräver nästan inget underhåll, se bara till att inte vara för högljudda på kvällarna, att själva försöka hålla städad och snyggt, att aldrig förolämpa hans arbete och viktigast av allt är gröten (Se nästa punkt).

Sätt ut gröt till gårdstomten

Om ni har en tomte hemma eller på er arbetsplats har ni verkligen haft tur. Han kommer att hjälpa er med städning och allehanda underhåll och han vill bara ha en sak i utbyte, gröt.

Så fort ni äter gröt bör ni ta en liten tallrik och ställa ut den till tomten. Detta gäller särskilt när ni äter risgrynsgröt eller "Tomtegröt" som den också kallas eftersom gårdstomten älskar den. Låt den stå i buskarna eller i något hörn på gården så att han får äta i lugn och ro utan att bli störd. Glöm inte att lägga på en stor klick smör. Med all sannolikhet kommer gröten att vara uppäten och tallriken stå diskad precis där ni lämnade den nästa morgon. Och ni kommer att ha en glad och nöjd Gårdstomte!

Sätta ut fågelmat

Småknytten är goda vänner med småfåglarna, de brukar rida på dem när de ska hälsa på släktingar som bor långt bort. Och blir därför väldigt glada om ni sett efter småfåglarnas behov. Dessutom tycker de själva det är väldigt gott med fågelmat och tar sig gärna en smakbit i smyg. Sätt ut fågelmatplatsen så att ni ser den från fönstret, då kan ni titta och notera vilka slags fåglar ni ser (låna en fågelbok på biblioteket). Om ni har riktigt mycket tur kanske ni kan se ett småknytt som kommit för att smygäta av maten, eller till och med rider på ryggen av en fågel!

Bygga småknyttbon

Småknyttan älskar små krypin att leka och bo i, men då är små och kan behöva er hjälp med själva byggandet. boet kan byggas både ut och inne, sommar som vinter och kan se ut i stort sett hur som helst så länge det är anpassat efter småknytt som ju är väldigt, väldigt små.

Inomhus

Det enklaste boet kan byggas av exempelvis lego eller klossar, lägg in mjuka saker för småknyttan att sova på och kanske lite fågelmat så att småknyttan trivs. Mer ambitiöst kan ju vara att bygga ett permanent Skrömthybble liknande ett dockhus eller att hedra julehögtiden genom att göra ett pepparkakshus som de kan bo i. Men i stort sett vad som helst kan användas, det viktigaste är att det görs hemtrevligt, och småknyttstorlek.

Utomhus -vinter

Vintern kan vara kall även för småknyttan men då de älskar att leka ute i snön uppskattar de verkligen en plats att gå in och värma sig. Det är så traditionen att göra snölyktor på vintern har uppstått. Så bygg ett par snölyktor och sätt i värmeljusen så kommer era småknytt att bli överlyckliga. En annan variant är att gräva ut gångar i snöhögarna, de är perfekta för småknytt som vill gömma sig.

Utomhus -sommar

För att hålla trollen på gott humör är det bäst att bara använda naturmaterial då ni bygger småknyttbon utomhus. Bygg små hus och kojor av pinnar, kottar, mossor, stenar och lera. Gärna vid stammen av träd då många vilda småknytt bor inne i trädstammarna. Men ni kan bygga domar som helst på förskolegården, en enkel lösning är att bygga husen av sand i sandlådan.

Städa skogen

Om ni har troll nära förskolan är det en bra idé att hålla dem på gott humör och då finns inget bättre sätt att göra det än en skogsstädning! Trollen är allergiska mot platts och metall och batterier, men passa på att plocka bort allt skräp ni hittar. Undersök hur mycket skräp ni kan få ihop på en timme och använd sen skräpet för att bygga skräpskulpturer. På så sätt har ni roligt och håller era närboende troll friska och glada på samma gång. Glöm inte att bära reflexvästar, hålla ihop och sjunga medan ni går i skogen så trollen vet att ni är där.